biBUŁa

Biuletyn Informacyjny BUŁ

nr 10/2013 (75)
ISSN 2084-4670

SPIS TREŚCI

wydarzenia
..... Dawne i obecne mapy z terytorium Republiki Czeskiej

informacje
..... Konferencja Naukowa "Dylematy opracowania"
..... Biblioteka Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych
..... Łódzki Festiwal Fantastyki "Kapitularz 2013"

leksykon BUL
..... Ceraneum
..... Cimelia

nowości książkowe

WYDARZENIA

Dawne i obecne mapy z terytorium Republiki Czeskiej

16 września 2013 r. o godz. 15.00 w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego odbyło się uroczyste otwarcie wystawy pt. **"Dawne i obecne mapy z terytorium Republiki Czeskiej"**. Wystawa odbywa się pod auspicjami zarówno Ambasadora Republiki Czeskiej w Warszawie, Konsula Honorowego Republiki Czeskiej w Łodzi, jak i Rektora Uniwersytetu Łódzkiego.

Wystawa w Łodzi zorganizowana została przy okazji zbliżającego się rozpoczęcia roku akademickiego 2013/2014, podczas którego do wygłoszenia wykładu rektorskiego na Uniwersytecie Łódzkim, w dniu 3 października (czwartek) 2013 r., został zaproszony były prezydent Republiki Czeskiej, Prof. Václav Klaus.

Na wernisaż przybyli m.in. Ambasador Republiki Czeskiej - Jan Sechter, Rektor UŁ - prof. dr hab. Włodzimierz Nykiel, Konsul Honorowy Republiki Czeskiej w Łodzi - prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki, Wojewoda Łódzki - Jolanta Chełmińska, liczne grono profesorów i studentów UŁ oraz osoby zainteresowane kartografią.

Na wystawie zaprezentowano kilkadziesiąt map terytorium Korony Czeskiej i Czechosłowacji, map katastralnych, wojskowych, topograficznych i specjalnych pochodzących z bogatych zbiorów Centralnego Archiwum Geodezyjnego i Kartograficznego Urzędu Geodezyjnego i Katastralnego w Pradze (ČÚZK). Zaprezentowana została między innymi unikatowa, najstarsza znana mapa Czech z 1518 roku, autorstwa czeskiego lekarza i drukarza Mikuláš a Klaudyána, mapa Moraw znanego czeskiego uczonego i pedagoga Jana Amosa Komeńskiego z XVII wieku, olbrzymia mapa Czech Müllera z 1720 roku, mapa Śląska autorstwa Hellwiga i Scultela, najstarsza znana mapa Ziemi Cieszyńskiej, mapa Kłodzka, Karkonoszy i Wysokich Tatr.

W dniu wernisażu na wystawie zostały pokazane oryginalne mapy Czech z XVIII w. pochodzące ze zbiorów kartograficznych Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego m.in. mapa Czech Müllera w skali ok. 1:132 000, wydana w Augsburgu w 1720 r.; mapa Moraw J. A. Komeńskiego z I połowy XVIII w., wydana w Amsterdamie przez G. Valcka i P. Schenka; mapa Moraw J. A. Komeńskiego zawarta w dziele pt. Atlas osmnagrhnica major, wydanym przez Homanna ok. 1739 r.; mapa Śląska M. Hellwiga, wydana we Wrocławiu w 1776 r.; mapa Czech, Śląska, Moraw i Łużyc T. Mayera, wydana w Norymberdze w 1747 r. przez spadkobierców Homanna oraz Atlas Śląska, wydany przez spadkobierców Homanna w Norymberdze w latach 1750-1752 - pierwszy atlas tego regionu ze szczegółowymi mapami wszystkich księstw.

Wystawę można oglądać do 7 października 2013 r. w gmachu Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego w godz. od 8 do 20.

(Urszula Kowalewska
zdjęcia T.Szczepanowski)

INFORMACJE

Konferencja Naukowa "Dylematy opracowania"

W dniach 18-20 września odbyła się V Ogólnopolska Konferencja Naukowa zorganizowana przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego pod hasłem Dylematy opracowania. Obrady rozpoczął dr hab. Zdzisław Gębotyś z Instytutu Bibliokoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach niezmiernie ciekawym referatem Etyczne dylematy gromadzenia i opracowania zbiorów bibliotecznych ...zmuszając słuchaczy do refleksji na temat etycznych aspektów procesów bibliotecznych, które realizowane na co dzień w większości z nas nie budzą podobnych skojarzeń, a, jak się okazuje, towarzyszą bibliotekarzom na każdym etapie ich codziennej pracy. Kolejne wystąpienia referentów zostały podzielone na sesje tematyczne:

SESJA I Opracowanie zbiorów a czytelnik
SESJA II Doświadczenia polskich bibliotek w opracowaniu zbiorów tradycyjnych i elektronicznych
SESJA III Problemy współkatalogowania zbiorów, współpraca bibliotek z Nukatem

Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego reprezentowały na konferencji: Mariola Augustyniak, Aleksandra Brzozowska i Anna Giermaziak. Referaty wygłosiły: w SESJI I **Anna Giermaziak** referat zatytułowany *"Problemy opracowania zbiorów w kontekście budowy społecznefstwa informacyjnego na przykładzie doświadczeń Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego"*,
w SESJI III **Mariola Augustyniak** referat poruszający tematykę współpracy z Nukatem *"Wpływ współpracy z NUKAT na realizację procesów bibliotecznych w kontekście doświadczeń biblioteki współpracującej"*.

W czasie konferencji bibliotekarze mieli okazję podzielić się swoimi doświadczeniami w zakresie opracowania zbiorów, poznanywiać o problemach i pochwalić się własnymi osiągnięciami na różnych etapach realizacji procesów bibliotecznych. Duże zainteresowanie wzbudziły referaty podejmujące problematykę opracowania wydawnictw ciągłych, co potwierdza dotychczasowe obserwacje, że jest to temat niezwykle trudny i wymagający od bibliotekarza gruntownej wiedzy fachowej. Mogliśmy również zapoznać się z aspektami współkatalogowania, zarówno od strony Nukatu jak i bibliotek współpracujących oraz z planami w zakresie współkatalogowania w kontekście nadchodzących zmian w obowiązujących przepisach. Uczestnicy obrad z pewnością wrócili do swoich bibliotek z nowymi doświadczeniami, które, być może, zaowocują wdrożeniami nowych rozwiązań w ich macierzystych instytucjach. Życzliwi obywatele organizatorom konferencji za stworzenie okazji do na nurtujące bibliotekarzy tematy i za wspaniałą atmosferę, dzięki której długo będziemy wspominać gościny Szczecin.

(Mariola Augustyniak)

Biblioteka Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych

Biblioteka Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych została powołana 1 stycznia 2009 r. zarządzeniem Rektora UŁ nr 48 (z 18 grudnia 2008 r.). Powstała z połączenia księgozbiorów wszystkich katedr Wydziału. "Trzon" Biblioteki stanowił księgozbiór Biblioteki Katedry Studiów Transatlantyckich i Mediów Masowych, najliczniejszy i posiadający w swych zbiorach m.in. jedyną w Polsce kolekcję książek American Studies Collection liczącą 1221 woł., która jest darem rządu USA . Kolekcja ASC jest jedną z 58 tego typu kolekcji na świecie.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter studiów , Biblioteka WSMIP gromadzi literaturę w różnych językach dotyczącą Stanów Zjednoczonych, Ameryki Łacińskiej, Kanady, Niemiec, krajów Wspólnoty Brytyjskiej oraz krajów Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki w zakresie: historii, polityki, politologii, mediów, filmu, kultury, ekonomii, socjologii, filozofii, marketingu międzynarodowego i dziedzin pokrewnych. Na uwagę zasługuje bogaty księgozbiór z zakresu problematyki kobiet (około 700 woł.) .

Obecnie w zbiorach Biblioteki jest około 16 300 woluminów zarejestrowanych książek. Mamy 750 aktualnych kont czytelników indywidualnych. W 2011 roku dokonano zakupów książek na kwotę 45 tys.zł a w 2012 roku na kwotę 60 tys.zł. Dane bibliograficzne nabytków są na bieżąco wprowadzane do systemu Symphony, aby Czytelnicy mogli jak najszybciej korzystać z nowości. W 2012 roku wprowadzono 1687 nowych rekordów . W Bibliotece WSMIP zatrudnione są 2 osoby na pełny etat.

23 września w Bibliotece Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych UŁ uruchomiono elektroniczne zamawianie zbiorów i rejestrację wypożyczeń w systemie bibliotecznym Symphony . Przygotowania do wdrożenia modułu wypożyczania rozpoczęły się czerwcu. Jednak najbardziej intensywne prace były prowadzone w miesiącach lipiec-wrzesień . Wtedy odbył się cykl szkoleń zorganizowany przez Dziekąta BUŁ i realizacja kolejnych etapów wdrażania modułu wypożyczania i rejestracji elektronicznej, w wyniku czego Biblioteka WSMIP włączyła się do centralnego katalogu wypożyczeń BUŁ. Przytwyrnym efektem tych zmian jest to, że Czytelnik w chwili przeglądania katalogu będzie widział, czy pozycja, która go interesuje, jest udostępna w Bibliotece WSMIP i będzie mógł ją zamówić. Dotyczy to książek skatalogowanych w systemie Symphony. Status książek z katalogów kartkowych może być niezgodny ze stanem rzeczywistym.

Biblioteka WSMIP mieści się przy ulicy Lindleya 5a. Czytelnicy mogą korzystać z wypożyczeń do domu oraz na miejscu w czytelni, wyposażonej w 7 nowych komputerów. Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do odwiedzenia naszej Biblioteki i korzystania z jej zbiorów.

(Urszula Mizolek)

Łódzki Festiwal Fantastyki "Kapitularz 2013"

W dniach 20 - 22 września 2013 r. odbył się w Łodzi **Festiwal Fantastyki "Kapitularz 2013"**. Miłośnicy fantastyki mieli na dwa okazje uczestniczyć w imprezie zorganizowanej przez Łódzki Klub Miłośników Fantastyki "Kapitularz", a także, odpowiadające głównie za Łódzki Port Gier, Stowarzyszenie Miłośników ERpegów i Fantastyki (znane szerzej jako SMERF). Tegoroczne świętu fantastyki okazało się imponującą imprezą, a organizatorom należą się wyrazy uznania. Udało się im zaprosić duże grono bardzo ciekawych gości, którzy ubwetnił imprezę swoim prelekcjami. Wśród osobowości Festiwalu znaleźli się znani w środowisku fantastyki pisarze, felietoniści, dziennikarze młodego pokolenia. Ich opowiadania, powieści i felietony wchodzą do klasyki gatunku, warto w tym miejscu wymienić zaproszonych, a był wśród nich:

Jakub Ćwiek - siedmiokrotnie nominowany do nagrody im. Janusza Zajdla i jej laureat za rok 2011,
Stefan Darda - autor wierszy, powieści i opowiadań głównie o tematyce grozy,
Michał Gacek - autor opowiadań i powieści grozy,
Marek Grzywacz - autor opowiadań grozy i publicysta piszący dla m. in. "Nowej Fantastyki",
Witold Jabłoński - pisarz i publicysta w środowisku fantastycznym najbardziej znany dzięki tetralogii "Gwiazda Wenus, Gwiazda Lucyfer",
Dawid Kain - autor powieści i opowiadań grozy, poeta i publicysta,
Kazimierz Kyrcz Jr - piszący fantastykę i horory, oficer krakowskiej policji i muzyk zarazem,
Stanisław Majdenik - reżyser, scenarzysta, komposytor, specjalista od animacji komputerowej i efektów specjalnych,
Marek S. Huberath - filozof, autor ambitnej fantastyki i science fiction, pięciokrotnie nominowany do nagrody im. Janusza Zajdla i jej trzykrotny laureat,
Maciej Żytkowiecki - autor licznych opowiadań ukazujących się na łamach m.in. "Science Fiction, Fantasy i Horror" czy "Fenerwhal".

Z przyczyn niezależnych od organizatorów nie dotarł Dariusz Domagalski - felietonista, recenzent filmowy i scenarzysta komiksów. Publikacje większości zaproszonych na Festiwal gości są także w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego.
Wśród ciekawych osobowości Kapitularza znaleźli się również:
dr Natalia Lemann z Instytutu Kultury Współczesnej UŁ, pasjonatka literatury fantastycznej, która na tegorocznej edycji Festiwalu zorganizowała warsztaty tworzenia pisania
dr hab. Piotr Łukowski, prof. nadzw. UŁ - kierownik Zakładu Kognitywistyki Wydziału Nauk o Wychowaniu UŁ, specjalista z zakresu paradoksów i teorii manipulacyjnych.

Od piątku do niedzieli wiele się działo, a program realizowany był do późnych godzin nocnych. Pomysłiany został tak, by znaleźli coś dla siebie miłośnicy fantastyki i gier w każdym wieku. W ramach konwentu odbyła się bowiem kolejna edycja Łódzkiego Portu Gier i co wazhe, była to impreza całkowicie darmowa. W oferowane przez organizatorów gry bez prądu można było grać cały dzień i całą noc.

Mnie jednak najbardziej przypadł do gustu Rock & Read Festival firmowany przez Jakuba Ćwiaka. Osoby, które uczestniczyły w tym punkcie programu mogły się cieszyć zarówno spotkaniem z autorem oraz ciekawymi opowieściami z trasy, jak i dobrą muzyką (także na żywo). Autor wraz ze swoim rockowym konwojem przebywa trasę składającą się z 32 przystanków promując najnowszy zbiór opowiadań "Chłopcy 2" oraz gre karciana na podstawie bestsellerowego cyklu "Kamuf". Spotkania Rock & Read Festival łączą ze sobą dwie pasje: miłość do literatury i muzyki rockowej.

Na tej części programu pojawił również gość specjalny - pisarka Aneta Jadowska (ci, którzy byli na Krakonie lub Polconie na pewno kojarzą ją chociażby ze świetnej prelekcji "Co zrobić z ciałem?").

Nie sposób zaprezentować wszystkich szczegółów tak wielobarwnej imprezy, ale niewątpliwie należy pochwalić organizatorów za udany konwent i przyjąć ich zaproszenie na Kapitularz 2014 - na pewno będzie warto!

(Renata Osiewała
zdjęcia A Osiewała)

LEKSYKON BUŁ

CERANEUM

Ceraneum, **Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana (Ceraneum)** powstało na początku 2011 r. z inicjatywy pracowników Katedry Historii Bizancjum i Zakładu (dziś już Katedry) Paleoslawistyki i Kultury Ludowej UŁ. W jego tworzenie i funkcjonowanie zaangażowały się cztery Wydziały naszej uczelni: Filozoficzno-Historyczny, Filologiczny, Prawa i Administracji, oraz Studów Międzynarodowych i Politologicznych.

Działalność Ceraneum obejmuje kilka pól aktywności. Jest to zatem stale organizowanie wykładów otwartych, do wysłoszenia których zapraszani są wybitni przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych wchodzących w zakres zainteresowań badawczych Centrum, reprezentujący zarówno ośrodki polskie, jak i zagraniczne.

W ramach Biblioteki UŁ, funkcjonuje też kolekcja Ceraneum, która obejmuje wydania źródeł, opracowania, encyklopedie, słowniki, czasopisma i inne publikacje z zakresu, przede wszystkim, historii starożytnej i Bizancjum, dziejów i kultury państw bałkańskich, oraz kraju kultury prawosławnej. W skład kolekcji wchodzi księgozbiór prof. Waldemara Cerana, część księgozbioru prof. Tadeusza Wasilewskiego, księgozbiór Katedry Historii Bizancjum, książki przeniesione z Biblioteki UŁ, dary od osób prywatnych i ośrodków naukowych, oraz prace zakupione przez Ceraneum. Księgozbiór ten, czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 11 - 20, w soboty zaś od 9 do 15 i dostępny szerokiemu gronu czytelników, uzupełniany jest na bieżąco o nowe, aktualne publikacje. Znajdują się w nim pozycje pisane grieką i łaciną, a także w języku polskim, angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim, bułgarskim, nowogreckim i innych.

Poza tym Centrum aktywnie pozyskuje granty i realizuje projekty naukowe finansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowe Centrum Nauki, czy Urząd Miasta Łodzi. Umożliwiają one systematyczny rozwój Ceraneum poprzez aktywne uczestnictwo w życiu naukowym związanych z nim pracowników, stałe poszerzanie księgozbioru i unowocześnianie aparatury biurowej.

Centrum prowadzi również działalność wydawniczą, jej owocem w chwili obecnej jest publikacja dwóch tomów rocznika "Studia Ceraneana. Journal of the Waldemar Ceran Research Centre for the History and Culture of the Mediterranean Area and South-East Europe" (2011, 2012), będącego z założenia międzynarodowym, interdyscyplinarnym, specjalistycznym periodykiem, w którym artykuły i recenzje, pisane w językach kongresowych, dotyczą różnych aspektów związanych z Basenem Morza Śródziemnego i Słowiańszczyzną od I do XVIII wieku.

Ważnym elementem działalności Ceraneum jest wreszcie organizowanie i współorganizowanie konferencji naukowych, a także uczestnictwo w rozmaitych przedsięwzięciach mających na celu promocję Uniwersytetu Łódzkiego.

Ze względu na charakter prowadzonej działalności Ceraneum otrzymało dwie siedziby: pierwsza z nich znajduje się w gmachu głównym Biblioteki UŁ i ulokowana została w niej wspomniana wyżej kolekcja książek wraz z czytelnią, druga natomiast mieści się w budynku Wydziału Prawa i Administracji i pełni funkcje sali wykładowej, sekretariatu, oraz miejsca obrad organów statutowych Centrum.

Ceraneum

(Krzysztof Jagusiak)

CIMELIA

Cimelia. Czytelnia Cimeliów. Cimelia (cymelia), określenie stosowane zamiennie, pochodzi od grec. keimelion (klejnot) i oznacza najcenniejsze druki i rękopisy w bibliotece, które mają szczególną wartość historyczną i artystyczną z uwagi na ilustracje, oprawy lub wyróżniają się formą, wiekiem, pochodzeniem.

Początek dzisiejszej kolekcji cimeliów w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego sięga pierwszej połowy lat 60. W 1959 r. ukazało się opracowanie Andrzeja Banacha pt. Polska książka ilustrowana 1800-1900, zawierające bibliografię 1000 najcenniejszych książek i czasopism ilustrowanych polskich, wydawanych w Polsce, napisanych przez Polaków i Polski dotyczących, zawierających "oryginalną grafikę, drzeworyty, kwasorytу, stalorytу, litografie". W Bibliotece UŁ wyodrębniono z księgozbioru magazynowego wymienione przez Banacha wydawnictwa i przeniesiono do nowo powstałej Sekcji Ikonografii. Każdy wybrany egzemplarz oznaczono Cim, (Cimelia) i nadano mu kolejny numer w obrębie kolekcji.

W latach 70. cimelia wróciły do pomieszczeń magazynu głównego, gdzie przechowywano również niepoprawną politycznie literaturę emigracyjną i druki antykomunistyczne, zwane prohibitami lub resami, oznaczone w BUŁ Rez. (Rezerwa). Publikacji tych nie uwzględniały katalogi dostępne dla czytelników. Udostępnianie były pod ścisłą kontrolą. Po 1989 r. kolekcja cimeliów znacznie się powiększyła, szczególnie o zbiory tzw. drugiego obiegu, wydawane poza cenzurą w latach 1976-1990.

Oddanie do dyspozycji BUŁ w 2006 r. nowego gmachu, umożliwiło przeniesienie kolekcji cimeliów i rezerwy do oddzielnego, klimatyzowanego magazynu i udostępnianie zbiorów w połączonej z magazynem Czytelni Cimeliów.

W Czytelni znajdują się cimelia druków XIX, XX i XXI w., czyli cenne wydawnictwa, rzadkie i szczególnie chronione dla ich wartości artystycznej lub historycznej. Zbiory liczą ponad 4300 tytułów wydawnictw zwartych i ok. 900 tytułów czasopism.

Z cimeliów można korzystać w celach naukowych tylko na miejscu. Oprócz Cimeliów w Czytelni znajdują się również zbiory dawnej rezerwy, czyli wydawnictw drugoobiegowych, poloników z okresu PRL, a także wydawnictw tajnych i wycofanych z obiegu. Zbiory były rezerwy liczą ok. 1000 tytułów wydawnictw zwartych oraz ponad 160 tytułów czasopism.

(Jadwiga Janik)

LEKSYKON - dotychczas opracowane hasła

Polecamy - wybrane nowości książkowe BUŁ

(książki będą dostępne dla Czytelników po opracowaniu i wprowadzeniu do bazy)

Redakcja: Mariola Augustyniak, Piotr Puchowski. Siedziba redakcji: Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi, ul. Matejki 32/38, 90-237 Łódź, tel.: 42 6356002. Wydawca Biuletynu BiBUŁa jest Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego.
nr 10/2013 (75) napisz do bl ... y